НІКОПОЛЬСЬКА МІСЬКА РАДА
Нікопольська гімназія № 21 Нікопольської міської ради
вул. Гагаріна, 161, м. Нікополь, 53201, тел. +380 66 717 4467
e-mail: School_21@i.ua Код ЄДРПОУ 21903930

Погоджено
Протокол педради
№ 1 від 31.08.2023

Затверджую
директор Гімназії № 21 НМР
_____Ольга ДЖЕЖЕРЯ

Положення про організацію інклюзивного навчання

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання у Нікопольській гімназії № 21 Нікопольської міської ради (далі - заклад) регламентує організацію навчання здобувачів загальної середньої освіти з особливими освітніми потребами, а також формування інтегрованого освітнього середовища шляхом впровадження комплексу заходів, що забезпечують повноцінне залучення таких здобувачів у освітній процес для здобуття ними загальної середньої освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту»,«Про повну загальну середню освіту» та Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 (із змінами). Згідно зі статтею 20 Закону України «Про освіту» інклюзивні або спеціальні класи утворюються в обов’язковому порядку на підставі заяви батьків дитини з особливими освітніми потребами, до якої обов’язково додається висновок інклюзивно-ресурсного центру та, за потреби, інші документи, визначені Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти (наказ МОН від 16.04.2018 № 367, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 р. за № 564/32016).

1.3. Заклад надає освітні послуги здобувачам загальної середньої освіти з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими здобувачами загальної середньої освіти, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів освіти з особливими потребами, рекомендацій індивідуальної програми розвитку та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

1.4.1. Інклюзія - процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів освіти у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес

реального залучення здобувачів освіти з особливими потребами до освітнього процесу в закладі, або особлива система навчання, яка передбачає індивідуальний підхід до учнів усіх нозологій, відповідно до їх освітніх потреб.
1.4.2. Інклюзивне навчання - спосіб організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти, яке організовується за інституційною (денною або вечірньою) формою здобуття освіти та передбачає включення дитини з особливими освітніми потребами до освітнього процесу спільно з іншими учнями класу. Організація такого навчання з наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється відповідно до законів України.
1.4.3. Здобувач освіти з особливими освітніми потребами - особа з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту у закладі освіти і потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту. Порядком організації інклюзивного навчання визначено, за якими освітніми програмами, підручниками, методичними підходами організовується навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі, надані рекомендації щодо складання розкладу уроків для дітей з особливими освітніми потребами.
1.4.4. Інклюзивний клас - це клас у закладі загальної середньої освіти, в якому серед інших учнів навчаються одна, дві або три дитини з особливими освітніми потребами. При цьому особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для таких дітей забезпечується шляхом створення для кожного учня індивідуальної програми розвитку, адаптації або модифікації навчального матеріалу асистентом вчителя, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, забезпечення учня спеціальними засобами корекції психофізичного розвитку.
1.4.5. Психолого-педагогічна команда супроводу (ППК) – команда для організації інклюзивного навчання у закладі для супроводу дитини з ООП. Відповідно до висновку ІРЦ, результатів психолого-педагогічного вивчення дитини командою супроводу, протягом перших 2-х тижнів від початку освітнього процесу команда створює індивідуальну програму розвитку дитини (ІПР), яка погоджується з батьками та затверджується керівником закладу. У склад команди супроводу входять дві категорії працівників – постійні учасники та залучені фахівці. Постійні учасники: ЗНВР, класний керівник; вчителі-предметники в старшій школі; асистент вчителя; практичний психолог; логопед; дефектолог; батьки та інші законні представники дитини. Залучені фахівці: спеціалісти інклюзивно-ресурсного центру, медичний працівник закладу освіти; асистент дитини.
1.4.6. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) регулюють зміни до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах (постанова Кабміну від 9 серпня 2017 року № 588). Структура ІПР: інформація про період виконання; відомості про особливості розвитку учнів; наявний рівень знань і вмінь учня; додаткові освітні та соціальні потреби учня; психолого-педагогічна допомога; характеристика учня; навчальні предмети; адаптація; індивідуальний навчальний план; джерела інформації під час розроблення ІПР; узгодження ІПР; план консультування батьків; моніторинг стану розвитку учня та його навчальних досягнень. ППК ухвалює рішення щодо адаптації або модифікації навчальної програми і прописує це в ІПР. За потреби цей документ можна змінювати, залежно від того, як буде просуватися робота з дитиною з ООП. Умови ефективності ІПР: містяться всі необхідні складники, які допоможуть адаптувати освітнє середовище до потреб дитини з ООП; довгострокові цілі й короткотермінові завдання чітко пов’язані між собою; використані рекомендації ІРЦ.
1.4.7. Індивідуальний навчальний план складають, якщо про це зазначено у витягу ІРЦ. У ньому вказується наявність або відсутність особливих освітніх потреб, рекомендована освітня програма, індивідуальний навчальний план. ІПН складає заступник з навчально-виховної роботи. Він робиться на основі типових освітніх програм в закладі освіти.З типових освітніх програм закладів освіти потрібно взяти всі корекційні заняття, які є в планах, і вони мають бути такими ж, як у витязі ІРЦ.

1.4.8. Інклюзивне освітнє середовище - простір закладу, в якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку Здобувачів з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому Здобувачі можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись.

2. ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ

Формування умов для здобуття якісної загальної середньої освіти у закладі реалізується **через:**

- розвиток матеріально-технічної бази закладу з урахуванням потреб здобувачів;
- забезпечення Здобувачів належним супроводом на всіх етапах взаємодії з закладом;
- організацію освітнього процесу з використанням сучасних інформаційних технологій;
- формування у спільноти закладу недискримінаційного ставлення до здобувачів.

2.1. Матеріально-технічна база закладу

2.1.1. Для комфортного навчання у закладі учні з ООП мають право використовувати індивідуальні технічні засоби.

2.1.2.Обладнана корекційно-розвиткова кімната зі спеціальними технічними засобами, пристосуваннями для корекції розвитку.

2.1.3.Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору закладу поступово забезпечується з урахуванням фінансових та технічних можливостей.

2.1.4. У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень закладу для потреб здобувачів, здійснюється їх розумне пристосування.

2.2. ОРГАНІЗАЦІЯ СУПРОВОДУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1. Супровід у закладі реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб різних нозологій, їх потреби у компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію здобувачів в освітнє середовище, потреби у фізичній реабілітації та ін.

2.2.2. Супровід здобувачів здійснюється за такими напрямами: технічний, педагогічний, психологічний, фізкультурно-спортивний, соціальний. Усі перелічені складові системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

2.2.3. Супровід розпочинається з моменту звернення батьків до закладу.

2.2.4. Технічний супровід - полягає у забезпеченні здобувачів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний супровід має компенсувати функціональні обмеження Здобувачів і забезпечувати їм доступ до якісної освіти.

2.2.5. Педагогічний супровід полягає у оптимізації викладання навчального матеріалу Здобувачів у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід здобувачів з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів.

2.2.6.Психологічний супровід полягає у з'ясуванні психологічних особливостей здобувачів, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку, та передбачає:

- надання психологічної допомоги здобувачам під час їх адаптації до умов провадження освітнього процесу;
- підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів освіти, педагогічних працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу;
- соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку і соціальної ситуації розвитку здобувачів, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій;
- проектування і соціально-психологічну корекцію розвитку здобувачів.

2.2.7. Соціальний супровід полягає у заходах, спрямованих на забезпечення соціалізації здобувачів, зокрема їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації. Основною функцією цього блоку є подолання соціальної ізоляції здобувачів, сприяння збереженню і підвищенню їх соціального статусу, залучення їх до всіх сфер суспільного життя. Соціальний супровід передбачає:інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на формування толерантного ставлення до здобувачів у освітньому просторі закладу;консультативно-методичну допомогу всім учасникам освітнього процесу.

2.2.8. Фізкультурно-спортивний супровід полягає у заохоченні здобувачів до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі у змаганнях різного рівня, має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану здобувачів і підвищення їх інтелектуальної працездатності.

3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА КОМАНДА

3.1. Для організації і контролю реалізації супроводу в закладі створюється Команда психолого-педагогічного супроводу, до складу якої залучаються педагогічні працівники закладу, представники адміністрації закладу та фахівці за напрямами супроводу: логопед, практичний психолог, дефектолог.

3.2. Команда психолого-педагогічного супроводу виконує такі завдання: співпрацює в освітньому середовищі закладу щодо:

- організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-виховного супроводу здобувачів(складання ІПР);
- проводить моніторинг виконання здобувачами індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб здобувачів;
- проводить інформаційно-просвітницьку діяльність з формування дискримінаційного та толерантного ставлення до здобувачів;
- співпрацює із інклюзивно-ресурсним центром району, медичними установами, закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності,спрямованої на здійснення супроводу Здобувачів;
- забезпечує надання психологічної підтримки Здобувачів.

4.АСИСТЕНТ ВЧИТЕЛЯ *(перелік завдань, які виконує асистент учителя під час дистанційного навчання):*

- організовує спільно з учителем/-ями освітній процес із використанням технологій дистанційного навчання;
- забезпечує навчання учня з ООП, за потреби здійснює в межах свого педнавантаження індивідуальне підключення поза часом онлайн-уроку та надає додаткові пояснення, виконує разом із дитиною домашні завдання, які були їй не зрозумілі;
- надає додаткові пояснення дитині щодо опанування матеріалу та виконання завдань в окремій онлайн-кімнаті, забезпечує перевірку виконання таких завдань;
- забезпечує реалізацію індивідуальної програми розвитку в межах своєї компетенції, зокрема досягнення поставлених у програмі цілей навчання, завдань на період дії ІПР, забезпечення визначених ІПР потреб тощо;
- забезпечує в межах компетенції реалізацію індивідуального навчального плану дитини (за наявності);
- забезпечує комунікацію закладу освіти та батьків (інших законних представників дитини) задля організації навчання учнів з ООП;

- координує дистанційне навчання з батьками (іншими законними представниками) дитини, зокрема й завчасно попереджає про зміни розкладу, необхідні навчально-дидактичні матеріали тощо;
- готує матеріали для дистанційного навчання для учнів з ООП, зокрема й консультує батьків щодо їх використання;
- забезпечує підготовку індивідуальних завдань та адаптацію навчальних матеріалів відповідно до потенційних можливостей учня з урахуванням умов дистанційного навчання;
- забезпечує індивідуалізацію технологій дистанційного навчання з урахуванням особливих освітніх потреб, зокрема й обирає інструменти, консультує батьків щодо технічних особливостей їх використання з учнями з ООП;
- асистує вчителю під час дистанційних занять, зокрема допомагає під час об'єднання учнів у пари і групи в ZOOM-конференціях, може долучатися до будь-якої пари / групи в будь-який момент, допомагати та виправляти помилки, слідкувати за підняттям рук, вмикати та вимикати мікрофони, вмикати демонстрацію екрану для показу презентацій та відео, слідкувати за чатом та відповідати на запитання учнів і батьків, які виникають під час уроку;
- асистує вчителю під час роботи з іншими учнями класу, які потребують першого рівня підтримки в закладі освіти, додаткових пояснень, індивідуального підходу, мають проблеми з опануванням матеріалу, зокрема й через перебування за кордоном чи на тимчасово окупованих територіях, відсутність доступу до онлайн-занять, наявність психологічної травми;
- надає учню та його / її батькам (іншим законним представникам) рекомендації щодо дотримання норм під час користування комп'ютерною технікою, щодо організації робочого місця дитини;
- спільно з іншими учасниками команди супроводу бере участь у розробленні ІПР;
- забезпечує ведення щоденника спостережень за дитиною з ООП задля відстеження динаміки розвитку та оцінювання рівня досягнення цілей навчання, зазначених в ІПР;
- створює індивідуальне портфоліо учня з ООП.

5. ДОКУМЕНТАЦІЯ

№ з/п	Назва	Період виконання	Відповідальна особа
1	Характеристика	На початок і кінець кожного семестру: вересень, грудень,травень.	Класний керівник(1-4 класи) З 5 класу класний керівник узагальнює характеристики учителів-предметників Асистент Логопед

			Практичний психолог
2	Рекомендації	На початок І і ІІ семестру	Практичний психолог
3	Індивідуальна програма розвитку	На півроку: вересень, лютий	Команда психолого-педагогічного супроводу
4	Журнал обліку роботи асистента учителя	Щодня (кожного уроку)	Асистент учителя
5	Щоденник спостережень	У кінці кожного місяця за кожен предмет згідно з навчальним планом з відзначенням поступу дитини	Асистент учителя
6	Журнал корекційно-розвиткових занять	За графіком корекційно-розвиткових занять	Практичний психолог Логопед Дефектолог Реабілітолог

6.. ФІНАНСУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

5.1 Заклад надає освітні послуги здобувачам за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел фінансування.